
Mor atı Kadın Sığınağı Vakfı

*2019 Yılı 6 Aylık Faaliyet
Raporu*

İÇİNDEKİLER

DAYANIŞMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI	2
Şiddet Uygulayanlar	3
Maruz Kalınan Şiddet Biçimleri	4
İhtiyaç Duyulan ve Verilen Destekler	6
Kurumlardan Talep Edilen Destekler	9
SİĞİNAK ÇALIŞMASI	14
Kadınların Mor Çatı'ya Başvurma Nedenleri ve Maruz Kaldıkları Şiddet Biçimleri	14
Kadınların Deneyimleri	17
Bebek, Çocuk ve Ergenlere Yönelik Erkek Şiddeti.....	20
Sığınakta Kalan Kadın ve Çocuklara Sağlanan Destekler.....	22
Sığınakta Kalan Kadın Ve Çocukların Şiddet Yaşantısından Çıkmasına Ve Güçlenmesine Katkı Sağlayan Diğer Destek, Çalışma Ve Etkinlikler	23
Sığınaktan Ayrılma	26
Sığınak Çalışanları.....	27
BİLGİ VE DENEYİM PAYLAŞIMLARI.....	28
Gençlere Yönelik Çalışmalar.....	28
Gönüllü Ağının Genişlemesi	28
Atölye Çalışmaları	28
Yayınlarımız, Düzenlediğimiz ve Katıldığımız Etkinlikler.....	29
Yeni ve Güncellenen Yayınlarımız	33

DAYANIŞMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

Mor Çatı kurulduğu 1990 yılından bu yana kadına yönelik şiddet ve cinsiyet eşitsizliğine karşı mücadele ediyor, çoğunlukla ev içinde ve yakın ilişkilerde erkek şiddetine maruz kalan kadınlarla birebir dayanışma kuruyor. Mor Çatı bugüne kadar 38 binden fazla kadın ve çocuğa dayanışma merkezinde sosyal, hukuki ve psikolojik destek, 1000'in üzerinde kadın ve çocuğa ise sığınak desteği verdi. Kadınlarla doğrudan dayanışmanın yanı sıra; kadın hakları alanında, kadınların ve çocukların şiddetsiz bir hayat kurmaları için dayanışma merkezleri ve sığınakların yaygınlaştırılması ve kadından yana bakış açısıyla destek verilmesi için savunuculuk yaparak politik mücadele yürütüyor.

2019 yılının ilk 6 ayında Mor Çatı Dayanışma Merkezi'ne ilk defa başvuran 519 kadın ve çocukla¹ toplamda 757 görüşme yapıldı. Daha önceki yıllarda başvurmuş olup 2019'un ilk 6 ayında da destek almaya devam eden kadınlarla yapılan görüşmelerle birlikte toplamda 987 görüşme yapıldı. Tüm görüşmelerin 782'si telefonla gerçekleştirildi. Bunun dışındaki görüşmelerden 99'u yüz yüze, 103'ü e-postayla ve 3'ü ise mektupla gerçekleştirildi. Her ne kadar Türkiye'nin farklı illerinden ve yurt dışından başvuranlar olsa da sadece İstanbul'da faaliyet gösteren Mor Çatı Dayanışma Merkezi'ne en fazla başvuru yine İstanbul'dan geldi.

Dayanışma Merkezi'ne kendisi için ilk defa başvuran 519 kadınla yapılan görüşmelerin %89'u kadınların kendisiyle gerçekleşti. Mor Çatı 18 yaş altı çocukların ihtiyaç duyduğu desteklere dair ebeveynleri veya çocukla iletişimde olan öğretmen gibi meslek elemanları ile iletişim kurmuştur. Kadınların ihtiyaçlarını daha doğru anlamak ve karşılıklı güçlenmeyi sağlamak için kadınlarla doğrudan iletişim kurmaya önem verildi. Fakat kadının veya çocuğun doğrudan bilgi alamayacağı durumlarda onların yerine akrabası, tanıdığı/arkadaşı, avukatı ya da başvurduğu bir kurum ile görüşme yapıldı.

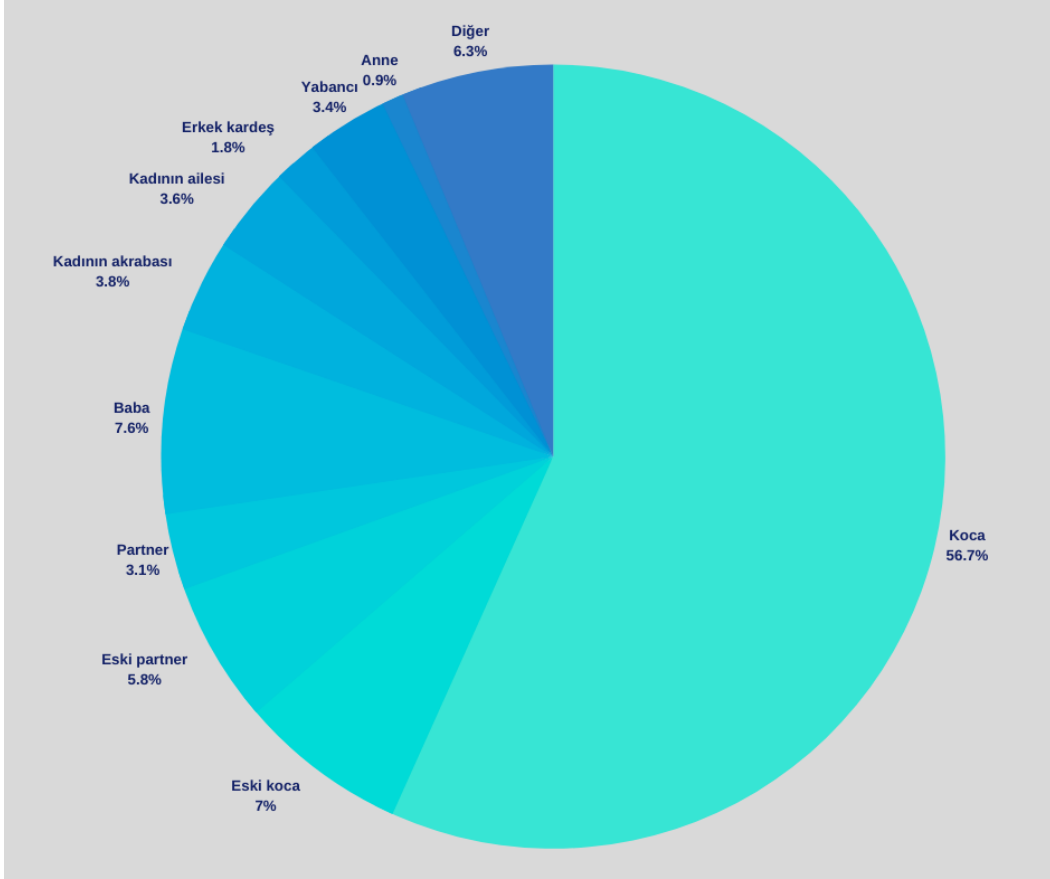
Şiddete maruz kaldığı için Mor Çatı'dan destek alan kişiler 3-70 yaş aralığındaydı. Destek verilen 519 kişiden %80'inin doğum yılı bilinmektedir. Bunlardan 6'sı 15 yaşından küçük çocuklardı. Mor Çatı'ya önceki yıllarda olduğu gibi en fazla başvuru 25-34 yaş aralığındaki kadınlar tarafından yapıldı. Yaşı bilinen kadınların %39'u 25-34 yaş, %19'u 16-24 yaş, %29'u 35-44 yaş, %9'u 45-54 yaş, %2'si ise 55-64 yaş arasındaydı. 65 yaş üstü ise 1 kadın başvuruda bulundu.

---

¹ Rapor boyunca talep edilen ve verilen destekler bölümleri dışındaki nitel ve nicel veriler yalnızca 2019 yılında Mor Çatı'ya ilk kez başvurmuş kadın ve çocukların paylaştığı bilgilerden derlenmiştir. Rapor kapsamına alınmasa da yıl içinde ilk kez başvuran kadın ve çocukların dışında önceki yıllarda Mor Çatı'yla ilişki kurmuş ve destek almaya devam edenler de bulunmaktadır.

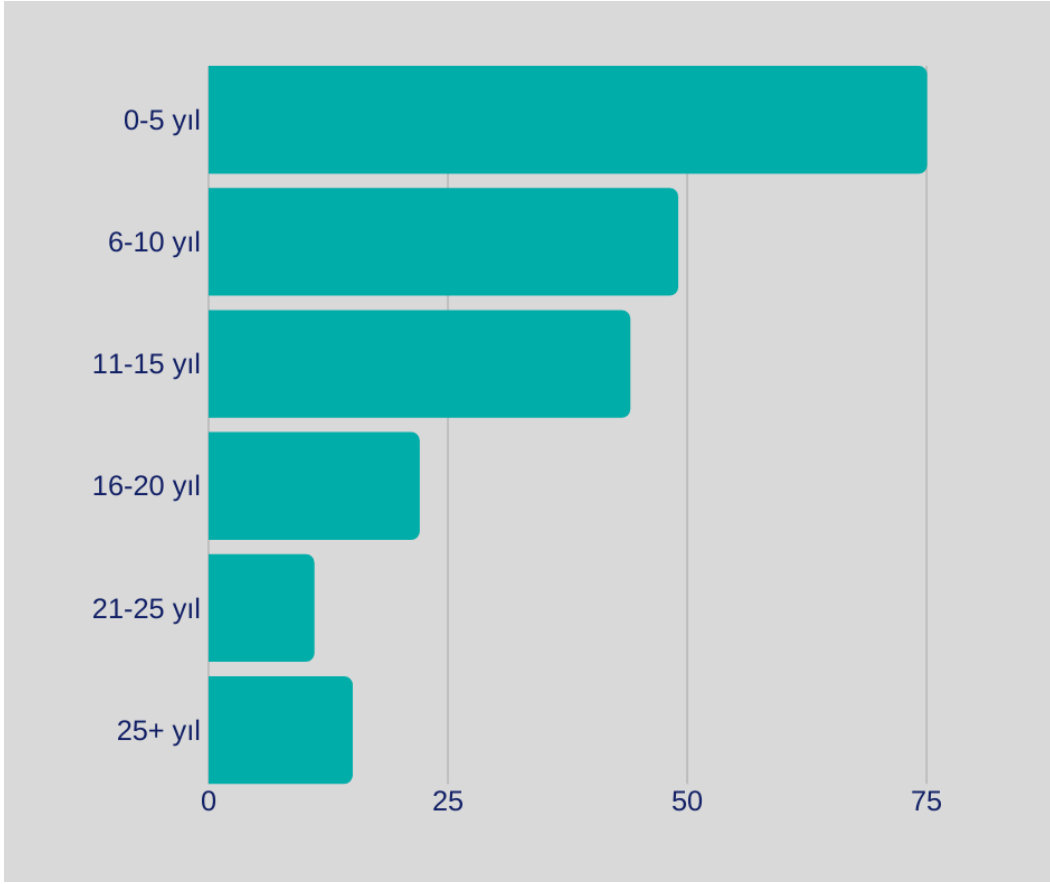
Şiddet Uygulayanlar

Mor Çatı'ya başvuran ve medeni durumu bilinen 380 kadının %59'u resmi nikâhlı evliydi. %21'i evlenmemiş, %15'i boşanmış, %3'ü dini nikahlıydı, %1'inin ise kocası ölmüştü. 2 kadın nişanlı ve 1 kadın/çocuk ise kuma olduğunu belirtmiştir.

Şekil 1 - Şiddet Uygulayan

519 başvurunun %82'sinde şiddet uygulayan bilinmektedir. Bunların %5'inde birden çok şiddet uygulayan bilgisi alınmıştır Şiddet uygulayan bilgisi alınan kadınlardan %64'ü kocaları ya da eski kocalarının şiddetine maruz kaldıklarını paylaştılar. Evli olan kadınların büyük çoğunluğu ise boşanma aşamasındayken veya boşanma kararı aldıkları için artan şiddet nedeniyle başvurdu. Evlilik içerisinde şiddet gören ve bu nedenle boşanmak isteyen kadınların, bu süreçte daha fazla baskı ve şiddete maruz kaldıkları görüldü. Kendilerini ve çocuklarını bu şiddetten korumaları için ve boşanma haklarıyla ilgili sosyal ve hukuki destek verildi.

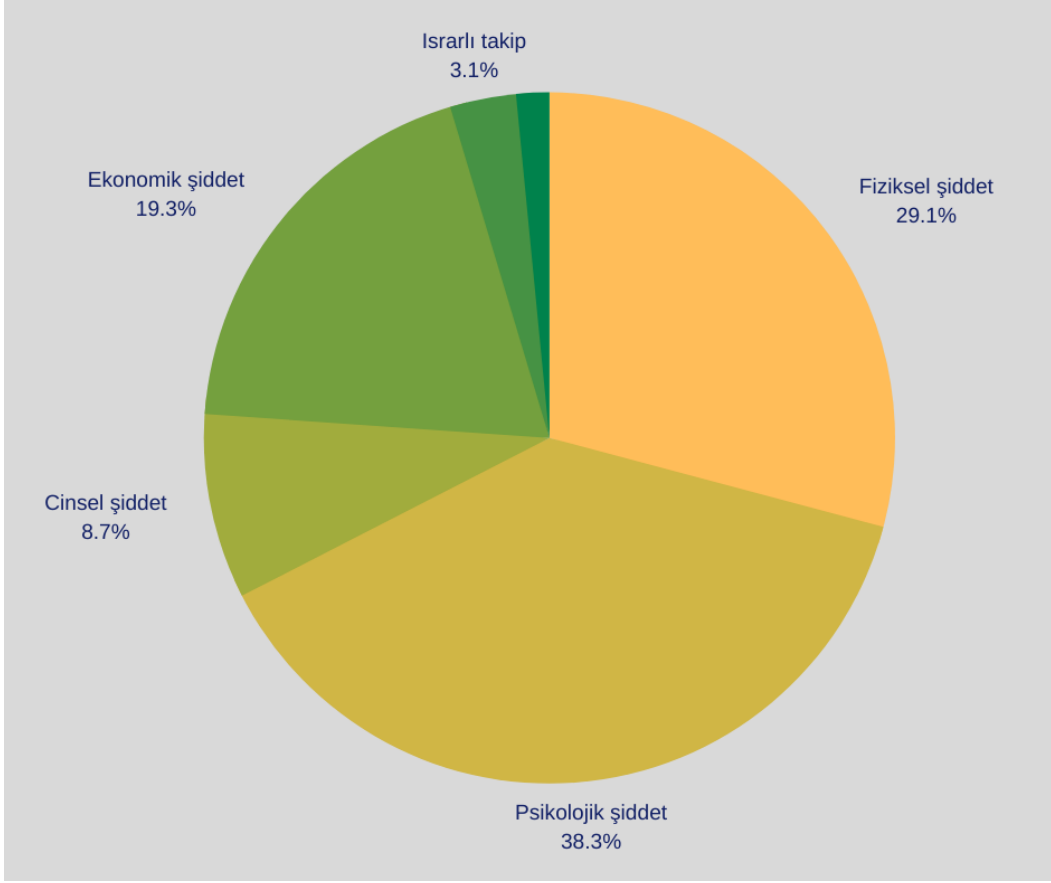

Şekil 2 - Evlilik süresi

Kocasını, eski kocasını, partnerini veya eski partnerini tarafından şiddete maruz kaldığı için başvuran kadınlardan 216'sının evlilik/beraberlik süresi bilinmektedir. Bu kadınların %35'i 5 yıl ve daha az süredir evlilik/beraberlik içerisinde olduğunu belirtti. Kadınların %23'ü ise evlilik/beraberlik sürelerinin 6 ila 10 yıl arasında olduğunu belirtti. 6-10 yıl olanlar %23, 11-15 yıl olanlar %20, 16-20 yıl olanlar %10, 21-25 yıl olanlar %5, 25+ üstü olanlar ise %7'sini oluşturdu.

Maruz Kalınan Şiddet Biçimleri

519 kadından 408'sinin maruz kaldığı şiddet türleri bilinmektedir. Bunlardan 18 kadının birden fazla erkek tarafından şiddete maruz kaldığı kaydedildi. Bu kadınlar maruz kaldıkları akut şiddetin yanı sıra geçmişte maruz kaldıkları şiddeti de paylaştılar. Kadınlar şiddet anlatılarını paylaşırken çoğunlukla şiddet eylemini doğrudan tanımlamamakta ya da kategorize etmemektedir. Fiziksel şiddete maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda kadınların "fiziksel şiddet yok birkaç tokat oldu sadece" veya tartaklama, üzerine yürüme, eşyaları kırma ve cisimle vurma olmasına rağmen "asla dövmesi yoktur" gibi ifadelerle aslında fiziksel şiddeti normalleştirdikleri ve maruz kaldıkları şiddeti en azalttıkları görüldü.

Şekil 3 - Maruz Kalınan Şiddet Biçimleri

Psikolojik şiddet ise %91 oranıyla bu yılın ilk altı ayında da kadın ve çocukların en fazla maruz kaldıkları şiddet biçimi oldu. Özellikle paylaşılan psikolojik şiddet biçimleri arasında çocuğuna veya ailesinden birine zarar vermekle tehdit etme, baskı uygulama, hakaret, aşağılama izolasyon, ölümlle tehdit, güven kırma, aşağılama, alay etme, küfür, çocukları kaçırmakla veya göstermemekle tehdit etme, suçlama, bağırma, evden atma, zorla evlilik ve aldatma vardı. Bu şiddet biçimlerinin pek çoğu birlikte uygulanmaktadır. Örneğin bir kadın hakaret, küfür ve aşağılamalarla evden kovulması sonucu evi terk ettiğinde öldürülmekle tehdit edilebiliyor. Kadınlar psikolojik şiddet sonucunda oluşan kaygı bozukluğu, endişe, depresyon, özgüven kaybı, kendini suçlama ve değersizlik hisleriyle baş edebilmek için terapi desteği talep etti. Kadınların psikolojik şiddetten sonra en fazla maruz kaldıkları şiddet biçimi ise %69 ile fiziksel şiddet oldu. Dayak, üstüne yürüme, cisimle bedene vurma, bıçaklama, eşyaları kırma ve boğmaya çalışma paylaşılan fiziksel şiddet biçimlerindendi. Fiziksel şiddet sonucu oluşan yaralanmalardan bazıları bedende yanık izi, morluk/kızarıklık, kemiklerde kırık ve kafa travmasıydı. Yaygın olarak görülen bir diğer şiddet biçimi ise ekonomik şiddet oldu. Kadınların maaşına el koymak, çalışmalarına izin vermemek, kadının adına kredi çekip borçlandırmak ve kadınları bu borçla bir başına bırakmak, evin ve çocukların ihtiyaçları konusunda sorumluluk

almamak, kadınları hem ev ve bakım işlerini tek başlarına üstlenmeye hem de çalışmaya zorlamak veya ekonomik kaynak bulmaya mecbur bırakmak en yaygın görülen ekonomik şiddet biçimleri oldu. Ekonomik krizden de kaynaklı olan işsizliğin hanelerde çok fazla hissedildiği görüldü. Evin ve çocukların geçimini sağlayan erkeklerin uzun süredir çalışmıyor olması kadınları destek aramaya sevk etti. Bunun yanı sıra çalışan fakat evi terk ederek eve ve çocuklara dair sorumluluk almayan erkekler nedeniyle kadınların çocuklarının beslenme ve okul ihtiyaçlarını dahi karşılayamadığı görüldü. Küçük yaşta çocukları nedeniyle çalışamayan kadınların kocası çalışıyor gözüktüğü için sosyal desteklerden faydalanamaması en büyük ekonomik sorunlardan biriydi. Cinsel şiddete maruz kaldığını paylaşan kadınlar, evlilik içinde ve dışında tecavüz ve taciz gibi cinsel şiddet biçimlerine maruz kalmaları nedeniyle destek aldılar. Diğer cinsel şiddet biçimleri pornografik film resim seyretmeye zorlamak, zorla anal ilişki, cinsel şiddetle tehdit etme, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmek ve zorla hamile bırakma idi.

Mor Çatı her ne kadar erkek şiddetine maruz kalan kadınlara destek olsa da, kadınların cinsel istismara maruz kalan çocukları için başvurması sonucunda dolaylı olarak çocuklara da destek verildi. Çocuğunun maruz kaldığı istismar nedeniyle başvuran ebeveynlerin yanı sıra çocuk istismarına ve ihmaline şahit olanlar ile çocuğun üstün yararı için yapabilecekleri konusunda bilgi paylaşımı yapıldı. Çocukların yanı sıra kadınlar da çocukluğunda maruz kaldığı cinsel istismar ve ensest için aramış, hukuki ve psikolojik destek talep etmiştir.

İhtiyaç Duyulan ve Verilen Destekler

Kadınların en çok ihtiyaç duyduğu desteğin sosyal ve hukuki hakları konusunda bilgi edinme ve yaşadıklarını paylaşma isteği olduğu görüldü. Kadınlar Mor Çatı'yı maruz kaldıkları şiddetten uzaklaşmak için bir veya birden çok kere arayabilmekte ve farklı desteklere aynı anda ihtiyaç duyabilmektedir. Hukuki hakları ile ilgili bilgi almak isteyen bir kadın aynı zamanda psikolojik destek veya sığınak için de talepte bulunabilmektedir. Dayanışma Merkezi'nde sosyal çalışmacılar tarafından görüşülen her kadının paylaşımlarının dinlenmesi, taleplerinin anlaşılması ve ihtiyacına uygun yönlendirmelerin yapılması için sosyal destek talebi oldu. Kadınlarla yapılan 987 görüşmenin her seferinde sosyal çalışma yürüten gönüllüler tarafından sosyal destek verildi. 2019 yılının ilk 6 ayında arayan kadınların %23'ü sığınak, %27'si hukuki destek için Mor Çatı'yı aramıştır. Bunun yanı sıra 13 kez psikolojik, 23 kez sosyal yardım desteği verildi. Kadınlar ve çocukların ihtiyaç duydukları hukuki ve psikolojik destek Mor Çatı gönüllüsü avukat ve psikologlar tarafından verdi. Mor Çatı, 2019'un ilk 6 ayında 2018'den

itibaren destek alan 15 kadın ve çocuğun yanı sıra 2019’de sığınak kabulü yapılan 16 kadın, 1 ergen, 8 çocuk ve 2 bebek olmak üzere toplamda 42 kişiye sığınak desteği sağladı.

Mor Çatı’nın sığınaklarla özdeşleşmiş bir kadın örgütü olması nedeniyle dayanışma merkezi, sığınağa giden kadınların yerini öğrenmek isteyenlerce 35 kere arandı. Karısını arayan bir kişinin “ağız münakaşası oldu” dediği kaydedildi. Kadınların şiddete maruz kalmaları nedeniyle sığınağa gitmelerini kabul etmeyen erkeklerin “şiddet yoktu sadece tartıştık”, “zaten psikolojisi bozuktu ondan gitti” veya “karım iyi değildi onun için, çocuğum için endişeleniyorum” gibi manipülasyonlarla kadınlara ulaşmaya veya onların yerlerini öğrenmeye çalıştıkları görüldü.

Mor Çatı’ya psikolojik destek almak için başvuran kadınlar öncelikle Mor Çatı gönüllüsü olan psikologlar tarafından ücretsiz olarak desteklendi. Gerek Mor Çatı sığınağında kalan gerekse dayanışma merkezine başvuran kadınlar psikolojik destekten faydalandı. Kimi kadınlar uzakta yaşadıkları ve evden çıkmaları konusunda kısıtlandıkları için psikolojik destek alamadı veya yaşadıkları semtlere bağlı belediyelerin psikolojik danışmanlık servisine yönlendirildi. Çoğunlukla evden veya mahallesinden dışarı çıkamayan kadınların psikolojik destek almak için kendilerine bir zaman ayırıp terapiye gelmeleri kadınların güçlenmesine katkı sağladı. Mor Çatı dayanışma merkezini arayan pek çok kadın şiddet uygulayan kocalarının veya partnerlerinin psikolojik sorunları olduğu için şiddet uyguladığını ve tedavi olmaları gerektiğini ifade etti. İlişkilerindeki şiddetin son bulmasını isteyen kadınlar partnerlerini/kocalarını tedaviye ikna etmek için ne yapabileceklerini sordular. Kadınlara yapılan sosyal çalışma ekseninde kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklandığı paylaşıldı ve kadınların cinsiyetlerinden ötürü şiddete maruz kaldıkları ifade edildi.

Mor Çatı’yı arayarak maruz kaldıkları şiddetin durmasını isteyen kadınlardan bazıları kocalarının psikolojik rahatsızlığı nedeniyle şiddet uyguladığını düşünüyorlardı. Kocalarının tedavi olmasını isteyen pek çok kadın erkeklerin uyguladıkları şiddetin sorumluluğunu almadığını yani şiddet uygulamalarına sebep olarak yine kadınları suçladıklarını paylaştı: “eğer sen ailenin yanına gitmeseydin...” “eğer sen benim dediklerimi yapsaydın...” “eğer sen istediklerimi yapsaydın, beni sinirlendirmeseydin...” gibi suçlayıcı cümlelerle uyguladıkları şiddetin sorumlusu olarak kadınları görmekteydi. Şiddet uyguladığını kabul etmeyen erkeklere kadınlar tarafından terapi veya psikiyatrik destek önerildiğinde “Benim bir şeyim yok deliren sensin, git kendini tedavi ettir” dedikleri öğrenildi. Sorunun kadından kaynaklandığını, birlikte oldukları kadının tedavi olması gerektiğini söyledikleri, tüm sorumluluğu kadınlara mal

ettikleri görüldü. Kadınlarla yapılan sosyal çalışma esnasında yetişkin bir insana zorla psikolojik veya psikiyatrik destek aldırılmayacakları ifade edildiğinde, “yok zaten gönderemiyorum” veya “gitmiyor zaten” şeklinde karşılık alındı. Şiddet uygulayan erkeklerin kadını kontrol etmek, öfke boşaltmak, güç göstermek veya cezalandırmak için şiddet uyguladığı söylendiğinde kadınların rahatladığı gözlemlendi. Çünkü yapılan görüşmelerde görülüyor ki kadınlar kocaları, babaları veya partnerleri gibi en yakınlarındaki erkekler tarafından şiddete maruz kaldıklarından içinde buldukları durumu anlamak veya bu durumla baş edebilmek için çok fazla enerji harcıyorlar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden ötürü kadınların şiddet gördüğü ve bu şiddete dur diyebilmek için kadınların kendi hayatlarına dair karar alabilecekleri söylendiğinde neler yapabileceklerini ve haklarının neler olduğunu sordular. Çoğunlukla yaşadıkları şiddetin psikolojik etkilerine dair öfke patlamaları, uyku sorunları, kaygı bozuklukları ve karar vermekte zorlanmak gibi duygusal zorluklar yaşadıklarını paylaştılar. Kendileri için bir adım atabilmelerinin önündeki psikolojik engelleri ortadan kaldırma ihtiyacı hissettiklerinden bu duygularla baş edebilmek için psikolojik destek talep ettiler. Terapi sürecinde kadınların öncelikle aileleri ve çevreleri tarafından ihmal edildiği ve kendi dertlerinin farkında olmadan büyüyüp ve yaşadıkları fark ediliyor. Bu nedenle her hafta aynı zamanda alınan terapi desteği, onların kendi hayatlarına bakmalarına ve kendilerini tanımalarına olanak tanıyarak hayatlarının kontrolünü ellerine alabileceklerini gösteren unsurlardan biri oluyor.

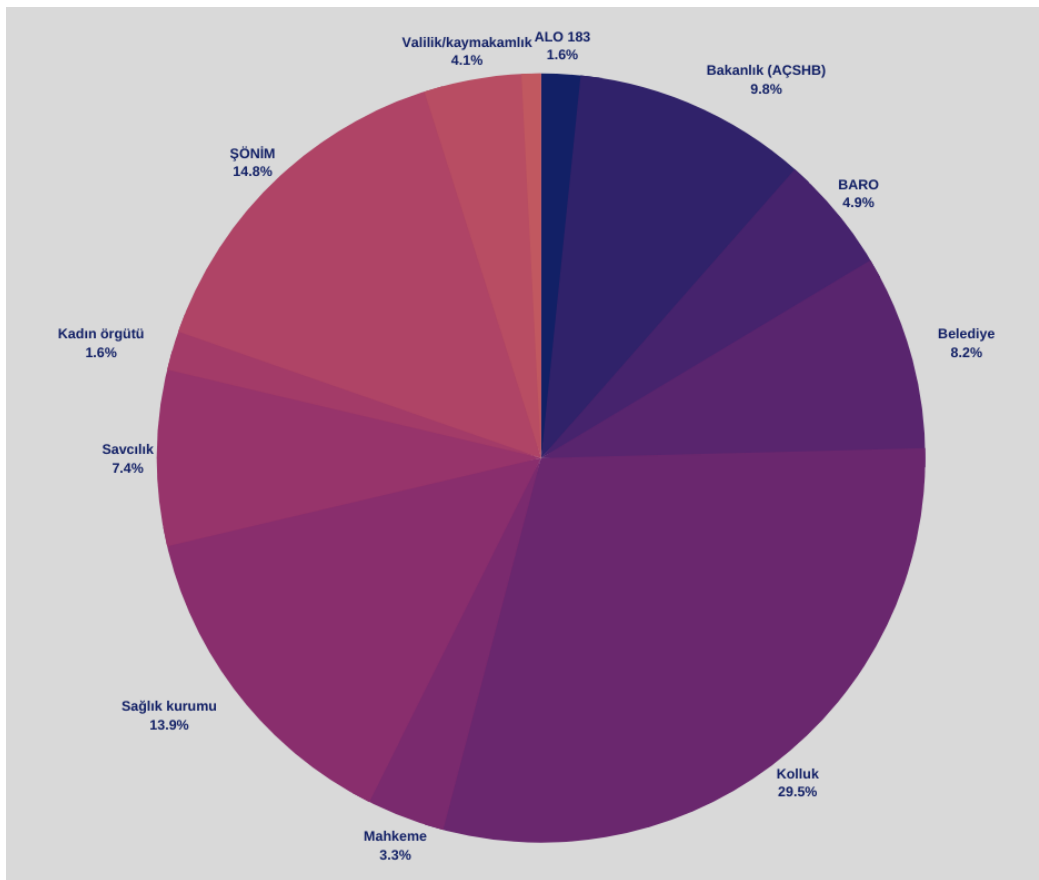
Başlangıçta her hafta terapiye gitme alışkanlığını geliştirmek bazı kadınlar tarafından zor karşılanırsa da bir süre sonra görülüyor ki terapiye devam etmeleri kadınların hayatları üzerinde olumlu etkiler bırakıyor. Ciddi bedensel ağrıları olan, terapi mekanına gelmekte zorlanan bir kadın buna rağmen düzenli bir şekilde seanslarına gelerek destek almaya ne kadar istekli olduğunu göstermiştir.

Psikolojik destek alan bir başka kadın ise başlangıçta terapiye tek başına gelemezken terapi ilerledikçe yalnız gelmeye başladı ve bu süreçte yalnız başına bir eve çıkabildi. Kadınlar önceki yaşantılarından farklı olarak kendi kriterlerini ve önceliklerini oluşturabilmeye, geleceklerine ve seçimlerine farklı bir bakış açısıyla bakmayı başarıyorlar. Yaşadıkları sorunların aynı olması ya da hayatlarındaki problemlerin devam etmesi halinde dahi içinde buldukları koşullara göre farklı bir tutum geliştirmeyi öğrenebiliyorlar. Şiddet uygulayan kocasından ayrılan sonrasında ise ailesi tarafından zorla evlendirilmeye çalışılan ve özgürlüğü kısıtlanan bir kadının kendi bağımsız hayatı için adımlar atma özgürlüğünü hissetmeye ve buna dair somut planlar yapmaya başladığı gözlemlendi. Aile içerisinde yaşarken evlenme baskısına maruz bırakılan bir kadın kendisini ailesinin dediğini yapmaya mecbur hissedebiliyor ve bunun

dışında başka bir seçeneği olmadığını düşünebiliyor. Bu noktada kadınların içinde bulunduğu koşullarda çıkış yolu göremezken koşullar değişmese dahi kendilerine ait planlar yapma özgürlüğünü öncelikle zihinlerinde kazandıkları ve bu şekilde eyleme geçebildikleri görüldü.

Kurumlardan Talep Edilen Destekler

Mor Çatı ile iletişime geçen kadınlar, şiddetten uzaklaşmak için ihtiyaç duydukları desteklerin yanı sıra, daha önce başvuruda buldukları kurumlarla ilgili yaşadıkları deneyimleri de paylaştılar. Mor Çatı'ya 2019 yılının ilk 6 ayında başvuran kadınların farklı kurumlardan aldıkları hizmetlere ait 122 farklı kayıt bulunmaktadır.

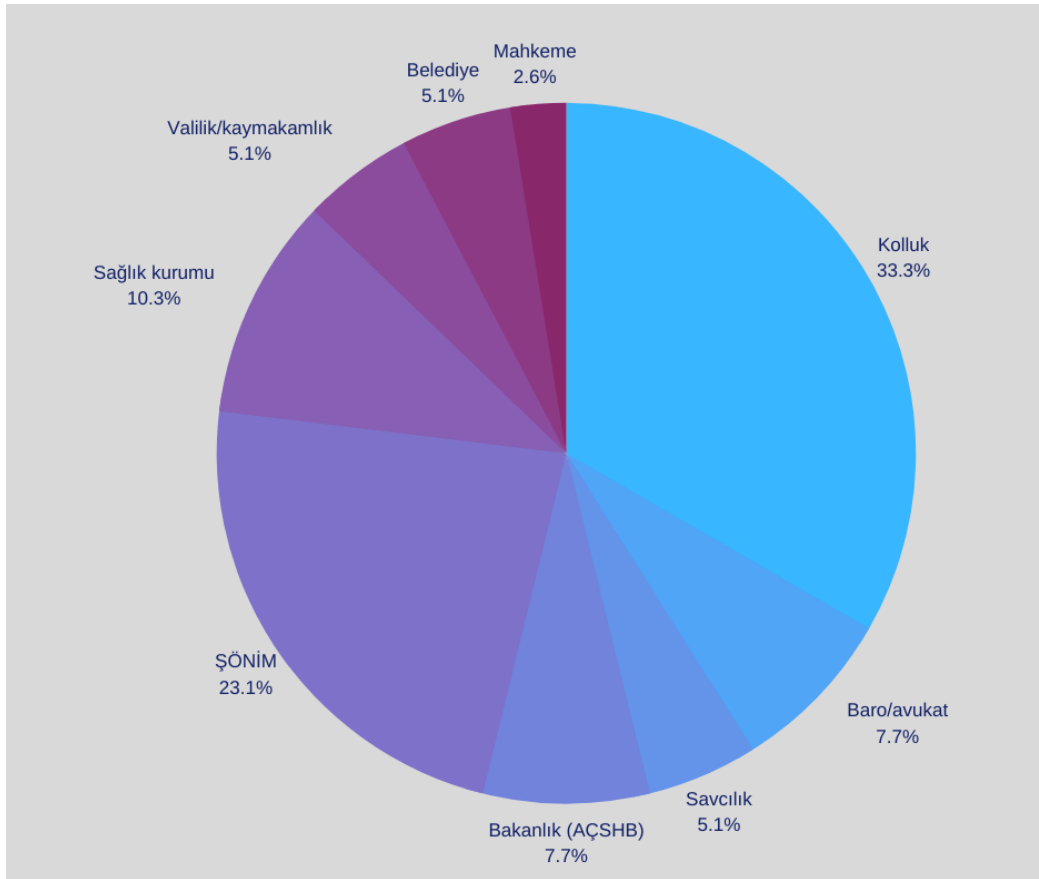

Şekil 4 - Başvurulan kurumlar

Başvuran bazı kadınların yalnızca bir kuruma bazılarının ise ihtiyaçları dolayısıyla birden fazla kuruma başvurduğu görüldü. Şiddete maruz kalan kadınların başvurduğu kurumlar; kolluk, ŞÖNİM ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı diğer kurumlar, ALO 183, savcılık, valilik/kaymakamlık, belediyeler, mahkeme, barolar ve kadın örgütleri oldu. En çok kayıt tutulan kurum kolluk olmuştur. Kolluğa yapılan başvuruların çoğunun suçu şikayet etme, şiddetten korunmak için acil yardım ve 6284 kararı çıkarılması talebiyle yapıldığı, bunların 7 tanesinin 6284 kararı verilmesiyle sonuçlandığı görüldü. ŞÖNİM, ALO 183 ve Sosyal Hizmet

Merkezleri gibi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na yapılan başvuruların sığınak, çocuklar için ekonomik destek ve kreş talebiyle yapıldığı görüldü.

Kadınlar kurumlardan destek almak konusunda yaşadıkları zorlukları paylaşarak bunlara ilişkin neler yapabileceklerine dair de bilgi aldılar. Bu kurumlar arasında kadına yönelik şiddetle mücadelede yetki ve sorumluluğu bulunan kolluk kuvvetleri, mahkeme, savcılık gibi adli makamlar ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kurumlar (sığınak, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM), ALO 183, sosyal hizmet merkezi), valilik/kaymakamlık ve Adli Yardım avukatları gibi kurumlar yer almaktaydı. 2019 yılının ilk 6 ayında başvuran kadınların paylaştıkları deneyimlere göre, en fazla kadından yana olmayan uygulamaların olduğu kurumlar yine kolluk kuvvetleri ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı ŞÖNİM oldu.

Şekil 5 - Kötü örnekler

Kolluk kuvvetlerinin yanlış ve eksik uygulamalarına dair paylaşılan örneklerde akut müdahalede bulunmama, hiçbir işlem yapılmaması veya şiddet uygulayan ile şiddete maruz kalan kadınlar arasında arabuluculuk yapılması ve yanlış bilgi verilmesi gibi uygulamalar vardı. Dayanışma Merkezi'ne başvuran kadınların deneyimleri, 6284 sayılı Kanunun uygulayıcılar tarafından yeterince bilinmemesi ya da keyfi olarak uygulanmamasından kaynaklı pek çok

zorluk yaşandığını gösterdi. Kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli mekanizmalardan biri olan 6284 sayılı Kanunun işlevsiz hale getirilmesi ise kadınların şiddetten uzaklaşmaları önündeki en büyük engel oldu. Uzaklaştırma kararının şiddet uygulayan tarafından ihlal edilmesi sonucunda şikayette bulunan kadınlardan kolluğun hiçbir müdahalede bulunmadığına veya tazyik hapsinin uygulanmadığına ilişkin bilgiler edinildi. Kanunun uygulamasındaki sorunlara bir diğer örnek ise gizlilik kararının kadınların güvenlik riski olmasına dair verilmemesidir. Verildiğinde ise Nüfus Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü veya Sağlık Bakanlığı ile koordinasyon eksikliği nedeniyle kadınların ve çocukların bilgilerinin olması gerektiği gibi gizlenmediği ortaya çıkmıştır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kurumlarda kötü uygulamalara dair sığınak koşullarının kötü olması, yeterli oda ve yatak kapasitesinin olmaması, kadınları güçlendirici ve destekleyici sosyal hizmet çalışmasının yapılmaması, çalışanların kadınları ve çocukları odalara hapseden, telefon kullanmalarını engelleyen cinsiyetçi ve ayrımcı tutumları paylaşılmıştır. Sığınak çalışmasındaki sorunların yanı sıra Mor Çatı sığınaklara kabul edilemeyen göçmen kadınlarla da dayanışma kurmuştur. Göçmen kadınların Türkiye'de şiddet yaşamış olması veya yaşadığı şiddeti kanıtlayacak bir darp raporu alması şart koşulmuştur. Buna göre ülkesinde şiddet gördüğü için Türkiye'ye göç etmiş, Türkiye'de geçmişte maruz kaldığı şiddet nedeniyle şiddete açık olan veya yoksulluğa düşmüş, Türkiye'de akut bir şekilde şiddet gören fakat fiziksel şiddet olmadığı için bunu kanıtlayamayan göçmen statüsündeki veya oturma izni olmayan risk altındaki kadınlara ayrımcılık uygulanarak sığınak desteği verilmemiştir. İstanbul Sözleşmesinin 4. Maddesi uyarınca Türkiye şiddete maruz kalan kadınların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi, herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin etmekle yükümlüdür. Kadınlar genellikle ülkelerinden yaşadıkları şiddet nedeniyle göçmek durumunda kalıyorlar. Bu durumun sonucu olarak Türkiye'de evsiz durumuna düşüyor ve yaşadıkları şiddet travması nedeniyle yeni bir hayat kurmakta zorlanıyorlar. Bu kadınlara barınma imkanı, sosyal yardım ve yaşadığı travma dolayısıyla destek alabileceği sosyal hizmet yaklaşımının sunulmaması ayrımcılıktır.

Yaygın olarak karşılaştığımız ve bizim verilerimizde kayıt altına almadığımız bir başka kötü uygulama da kadınların taleplerinin sözlü olarak reddedilmesi oldu. Özellikle ekonomik destek talebinde bulunan kadınlara “sana çıkmaz boşuna uğraşma” veya “ekonomik destek

vermiyoruz” gibi yanıltıcı ve yanlış bilgilerle kadınların haklarına erişiminin engellenmesi durumuyla çok fazla karşılaşıldı. Kadınları sözlü olarak reddederek dilekçe ile başvuru yapmaları engelleniyor, böylece kadınların talepleri kayıt altına alınmamış oluyor. Bu durumda hem şiddete maruz kalmış kadınlara yönelik ayrılmış bütçenin başvuru sayıları ile karşılaştırılması ve bütçenin yeterliliğinin anlaşılması mümkün olmuyor hem de kadınların verilen olumsuz yanıtı itiraz etme şansı olmuyor. Bu duruma maruz kalan kadınlarla Anayasanın 74. maddesi uyarınca "vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve TBMM 'ne yazı ile başvurma hakkına sahiptirler" bilgisi paylaşıldı ve taleplerini yazılı bir dilekçe ile yapmaları tavsiye edildi.

Kadınların yaşadığı bir diğer şiddet biçimi kasıtlı hamile bırakılmaları veya doğum kontrol yöntemlerini kullanmalarının engellenmesi. Kadınlar istenmeyen gebeliklerini sonlandırmak istediklerinde ise kürtaj haklarına erişimlerinin engellenmesi yoluyla bir kez daha şiddete maruz bırakılıyorlar. Devlet hastaneleri kürtaj olmak isteyen kadınlara bu sağlık hizmetini sağlamadıkları gibi kürtaj olabilecekleri başka bir kamu sağlık kurumuna da yönlendirme yapmamaktadırlar. Kadınların ücretsiz kürtaj desteğine ulaşamaması, evli ise yasa gereği koca izninin talep edilmesi nedeniyle kadınlar istemedikleri halde gebeliklerini sonlandıramayarak doğum yapmaya mecbur bırakılıyorlar. Gerek Mor Çatı'ya başvuran kadınların aktardıklarına gerek 2016 yılında Kadir Has Üniversitesi tarafından yayınlanan rapora göre hastaneler kürtaj hizmeti vermeyi ya tamamen reddediyor ya da sadece sağlık sorunu oluşması halinde kürtaj yapıyorlar. Yasal sınır 10 hafta olmasına rağmen 8 hafta sonrasında kürtaj yapılmadığı, kürtaj olmak için başvuran kadınlara birkaç hafta sonrasında randevu verilerek hafta sınırını kaçırmalarına çabaladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca İl Sağlık Müdürlüğünden İstanbul'da kürtaj yapan kamu hastanelerini öğrenmeye çalışma çabamız da sonuçsuz kalmıştır. Her ne kadar Bakanlık fiili kürtaj yasağı olduğunu reddetse de kadınların kamu hastanelerinde kürtaja ulaşmalarının mümkün olmadığını deneyimliyoruz. Bu durum öncelikle yoksul kadınlara gebeliği devam ettirmekten başka bir seçenek sunmazken özel hastanede kürtaj olacak kadınlar ise koca izni yüzünden sorun yaşıyorlar. Bir şiddet biçimi olarak gebe bırakılan bir kadının gebeliği sonlandırmak için şiddet uygulayandan izin alması beklenmektedir. Kürtaj önündeki bu engeller devlet eliyle kadınlara uygulanan şiddetin bir örneği olduğu gibi, kadınların şiddet yaşantılarından uzaklaşabilmelerini de zorlaştırmaktadır.

Mor Çatı'da kadınlar ve çocukların şiddet deneyimleri kadından yana bir bakış açısıyla, yargılamadan, kadınların kararlarına saygı duyarak şiddete sıfır toleransla dinlendi, şiddet

yaşantısından çıkmak için ihtiyaç duydıkları sosyal destekler ile ilgili bilgi verildi. Bunun yanı sıra kadından yana bir bakış açısıyla destek alabilmeleri için kadınlar için sosyal inceleme raporları yazıldı ve haklarına erişebilmeleri için ilgili kurumlarla görüşmeler yapıldı. Kurumlarla yapılan bu türlü ilişkilenmelerde CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi gibi kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın ortadan kaldırılmaya yönelik, Türkiye'nin de imzacısı olduğu uluslararası sözleşmelerin yanı sıra 6284 sayılı Kanun kapsamındaki yükümlölükler hatırlatılmıştır.

SİĞINAK ÇALIŞMASI

2009 yılında açılan, 18 yatak kapasiteli Mor Çatı sığınağı son 10 yıldır Şişli Belediyesi'nin finansal desteğiyle faaliyetlerini sürdürüyor. Şişli Belediyesiyle yapılan protokol Aralık ayında yenilenerek 2019 yılı için de bu iş birliğinin devamına karar verildi.

Mor Çatı, Ocak – Haziran 2019'da 2018'den bu yana destek alan 15 kadın ve çocuğun yanı sıra 2019'de sığınak kabulü yapılan 16 kadın, 1 ergen, 8 çocuk ve 2 bebek olmak üzere toplamda 42 kişiye sığınak desteği sağladı. Sığınak kabulü yapılırken ve gerekli destekler sağlanırken kişiler arasında yaş, dil, din, cinsel yönelim, etnik köken, yasal statü ayrımı yapılmadı. 2019'da sığınağa gelen kadınların yaşları 19-36 arasında değişirken çocukların yaşları ise 0-15 yaş arasında değişkenlik gösterdi. Ayrıca sığınağa anneleriyle birlikte gelen 0-18 yaş arasındaki oğlan çocukları da yaş sınırı olmaksızın sığınakta kalabildi. 2019 ilk 6 ayında sığınağa gelen kadınlardan 2'si Türkiye vatandaşı değildi. Kadınların 1'i hiç okula gitmediği halde okur-yazar, 1'i ilkokul, 8'i ortaokul, 3'ü lise, 2'si üniversite mezunuydu; 1 tanesi ise okur-yazar değildi. Sığınağa gelen kadınlar için standart bir kalış süresi koyulmadı, her kadının sığınakta kalma süreleri kaynakları, koşulları ve hedefleri doğrultusunda değişkenlik gösterdi.

Kadınların Mor Çatı'ya Başvurma Nedenleri ve Maruz Kaldıkları Şiddet Biçimleri

- 5 kadın evlilikleri içerisinde kocalarından fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet gördüğünü, bu kadınlardan 1 tanesi mülteci olduğu için desteklerden ve kaynaklardan mahrum bırakıldığını,
- 5 kadın kocası tarafından fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldığını; bu kadınlardan 1 tanesi fiziksel şiddetin ciddi yaralama boyutunda olduğunu,
- 1 kadın babası tarafından yıllar boyunca fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz bırakıldıktan sonra evden ayrılmak durumunda kaldığını ve sonrasında tanıştığı bir kişinin tecavüzü sonucu hamile kaldığını, ailesinin durumu öğrenmesinden korkarak sığınak talebinde bulunduğunu,
- 1 kadın üvey babasından fiziksel ve psikolojik şiddet gördüğünü ve bu nedenle evden ayrılmak durumunda kaldığını,

- 1 kadın ailesi tarafından kuzeni ile zorla nişanlandırıldığını ve sonra bu kişinin kendisine fiziksel, psikolojik, cinsel ve dijital şiddet uyguladığını ve bu nedenle evden kaçarak ayrılmak durumunda kaldığını,
- 1 kadın akrabası tarafından alıkonulmasından sonra ailesi tarafından bu kişi ile zorla evlendirilip daha sonra bu kişi tarafından psikolojik ve cinsel şiddete maruz kaldığını,
- 1 kadın çocuk yaşta ailesi tarafından kuzeni ile zorla evlendirildiğini ve sonra bu kişinin fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddetine maruz kaldığını,
- 1 kadın çocuk yaşta ailesi tarafından kuzeni ile zorla evlendirildiğini ve sonra bu kişinin fiziksel, psikolojik ve sosyal şiddetine maruz kaldığını; ayrılmak istediğinde ise erkek kardeşi tarafından fiziksel, psikolojik şiddet ve tehditlerine maruz kaldığını ve can güvenliği endişesi ile sığınağa başvurduğunu,
- 1 kadın çocuk yaşta ailesi tarafından zorla evlendirildiğini ve sonra bu kişinin psikolojik ve fiziksel şiddetine maruz kaldığını; son olarak da bu kişinin kendisine birkaç sefer ölümüne sebep olabilecek biçimde şiddet uyguladığını ve ağır şekilde yaraladığını; ailesinin kendisini yeniden evlendirmeye tehdit etmesinden sonra sığınağa başvurduğunu,
- 1 kadın evli olduğu kişi tarafından ciddi şekilde psikolojik şiddete maruz kalıp evden atıldığını, sonrasında ailesinden de psikolojik şiddet gördüğü için evden ayrılmak durumunda kaldığını,
- 1 engelli kadın ailesinden fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldığı için evden ayrılmak durumunda kaldığını,
- 1 mülteci kadın önce kendi ailesi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldığını, daha sonra evlendiğini kişi ve ailesi tarafından psikolojik şiddete maruz bırakıldığını ve son olarak sokakta tanımadığı biri tarafından tecavüze maruz bırakılarak yaşadığı gebelik sonucu yaşamsal bir tehdit ortaya çıktığı için ülkesinden göç etmek durumunda kaldığını,
- 1 mülteci kadın, erkek kardeşinden yaşadığı fiziksel şiddet ve sonrasında zorla evlendirmeden kaçarak ülkesinden göç etmek durumunda kaldığını ve göç yolunda yaşadığı fiziksel ve cinsel şiddet nedeniyle sığınak ihtiyacı duyduğunu,
- 1 kadın evlilikleri içerisinde kocasından fiziksel, psikolojik, cinsel, sosyal ve ekonomik şiddet gördüğünü; fiziksel şiddetin yaralama boyutuna vardığını, ayrılmak istediği için de

kocas, kocasının ailesi ve kendi ailesi tarafından ölüm ile tehdit edildiği için sığınak başvurusunda bulunduğunu,

- 1 kadın babası tarafından ekonomik, psikolojik ve fiziksel şiddete maruz bırakıldığını ve annesinin şiddet ilişkisinden çıkması için kendisine destek olmasından sonra babası tarafından ölümle tehdit edildiğini,
- 1 kadın kuzeni tarafından tecavüze maruz bırakıldıktan sonra ailesi tarafından zorla evlendirildiğini ve sonrasında bu kişi tarafından fiziksel ve psikolojik şiddete maruz bırakılması sonrasında sosyal ve ekonomik anlamda tamamen desteksiz kalması sonucu sığınağa ihtiyaç duyduğunu,
- Göçmen 1 kadın yıllar boyunca partnerinin fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddetine maruz bırakıldığını ve ayrılmak istediğinde şiddetin dozunun gitgide arttığını paylaşarak sığınağa başvurdu.

Önceki senelerde olduğu gibi kadınlarla sığınağa geldiklerinde yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda birçok kadının yukarıda sayılan sebeplerle sığınağa kabul edilseler de başka kişilerden de çeşitli biçimlerine maruz kaldıkları anlaşıldı. Örneğin 2019 yılının ilk 6 ayında sığınakta kalan kadınlardan 5'i çocukken cinsel istismara; 16'sı ise kendi aileleri tarafından fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz bırakıldıklarını paylaştılar.

Bir başka öne çıkan konu olarak; yukarıda sığınağa gelme nedenlerini paylaştığımız kadınların yarısından çoğunun 18 yaş ve öncesinde, bir kısmının ise 18-20 yaş arasında evlendiği öğrenildi. Kadınların büyük bir bölümü çocuk yaşta zorla evlendirilmişti. Erken yaşta evlenen kadınlar ise çoğunlukla ailelerinden gördükleri şiddet nedeniyle evden uzaklaşabilmek adına evlendiklerini, şiddetten uzaklaşmak için başka bir şiddet yaşamına girmek durumunda kaldıklarını, evliliklerini bitirmeye çalıştıkları sırada veya bitirdiklerinde ise ailelerinden destek yerine tekrar baskı ve şiddet görmeye başladıklarını paylaştılar.

2019 yılının ilk 6 ayında sığınakta kalan mülteci kadınların 2018 yılında da olduğu gibi çok katmanlı şiddet biçimlerine maruz bırakıldıkları görüldü. Kadınların kendi ülkelerinde maruz bırakıldıkları erkek şiddetinin yanı sıra, ülkelerinde yerinden edilmeden doğru yaşadıkları şiddetin onları fiziksel ve ruhsal olarak ciddi biçimde etkiledikleri görüldü. Ayrıca göç yolunda yaşadıkları fiziksel ve cinsel şiddetin de tüm durumları daha karmaşık hale getirdiği gözlemlendi. Mülteci kadınların Türkiye'ye geldikten sonra yaşadıkları ayrımcılık, barınma ve sosyo-ekonomik destek yetersizliği, kaynaklara erişimde yaşadıkları zorluklar ve dil bariyeri

yaşadıkları en büyük problemler olmaya bu sene de devam etti. Türkiye'deki yasal statüleri ne olursa olsun kadınların bu zorlukların birçoğuna maruz bırakıldıkları görüldü. Özellikle kimliği olmayan kadınların ŞÖNİM bünyesindeki sığınaklara alınmasındaki engeller, mülteci kadınların ikamet izni aldıkları yerler üzerinden sığınak talebi yapmaya zorlanmaları, bu başvurular esnasında tercüman eksikliğinden dolayı kadınların kendilerini ifade edememesi ve yaşadıkları ayrımcı tutumlar mülteci kadınların durumlarını daha da karmaşık bir hale getirdiği gözlemlendi.

Ayrıca son dönemde mülteci kadınların özellikle fiziksel anlamda sıvask şiddetten çıkmadığı durumlarda ŞÖNİM'e bağılı sığınaklara alınmadığı, sığınak başvurusunda fiziksel şiddetle ilgili kanıt istendiğı ve şikayete zorlandığı, şiddetin üzerinden zaman geçtiyse ya da yalnızca psikolojik şiddete maruz kaldıysa yine sığınaklara alınmakta ciddi anlamda dirençle karşılaştıkları görüldü. ŞÖNİM'in sığınaklara kabul etmediğı kadın ve çocuklar için hiçbir alternatif üretilmediğı ve kurumların bu anlamda sorumluluğı birbirlerine attıkları görüldü. Bu durumun, mülteci kadınların ve varsa çocuklarının yaşadığı şiddeti daha da karmaşık hale getirdiğı ve onları tamamen desteksiz bıraktığı gözlemlendi.

2019 yılının ilk 6 ayında sığınağına başvuran kadınlarla ilgili bir diğerk öne çıkan konu ise genç kadınların sayıca fazlalığı oldu. Genç kadınların; zorla evlendirme, eğitim ve çalışma haklarının ellerinden alınması, sosyal yaşamlarına müdahale edilmesi gibi nedenlerle evden ayrıldıkları, kendilerine özgür ve bağımsız hayatlar kurmak üzere mücadele verdikleri görüldü. Sığınaklarla ilgili bilgiye erişimleri de artan genç kadınlar hayatlarına dair karar almak üzere sığınaklara başvurdular ve burada dayanıştılar.

Kadınların Deneyimleri

Raporun bu bölümünde; 2019 yılının ilk 6 ayında sığınakta kalan ve yukarıda yaşadıkları şiddet biçimlerine değindiğimiz kadınların ve çocukların öykülerine odaklanacağız.

Erkeklerin uyguladığı fiziksel şiddet sonucu kadınların hayati risk ve ciddi yaralanmalara maruz bırakıldıkları anlaşıldı. Erkekler dayağın yanı sıra bıçaklama, boğma, uykusunda boğmaya çalışma, yakma, vücuda cisimle vurma, ağızına silah dayama, duvara ateş etme, suyla ıslatıp kışın dışarıda bekletme gibi yöntemlerle kadınlara zarar verdiler. Fiziksel şiddetin en ciddi boyutu olarak kadınlar şiddet uygulayan erkekler tarafından sık sık ölümle tehdit edildiklerini, bazen bu tehdidin silahla gerçekleştiğini ve en çok da kadınların ayrılacaklarını ya da boşanacaklarını ifade ettiklerinde bu tehditlerin arttığını anlattılar. Ayrıca erkekler

intihara zorlayarak da kadınların hayatlarını riske soktular. Örneğin bir kadın kocasının kendisini bir kutu ilaç içirmek suretiyle intihar etmeye zorladığını, 2 kadın ise kocaları tarafından bıçaklanarak ağır şekilde yaralandıklarını paylaştı. Kadınların şiddete maruz bırakıldıklarında, bazen bir kuruma başvurdukları görülse de çoğu zaman şiddet uygulayandan korktukları veya adli makamlara güvenmedikleri ya da daha önceki başvurularında kötü muamelelere maruz kaldıkları ve destek alamadıkları için uzun bir süre herhangi bir sağlık ya da güvenlik kurumuna başvurmadıkları görüldü. Bunun yanı sıra kadınların maruz bırakıldıkları ağır fiziksel şiddet nedeniyle kronik sağlık sorunları yaşadıkları gözlemlendi. 2 kadın ise kocalarının çocuklarını kendilerine fiziksel şiddet uygulamaya zorladığını paylaştı.

Kadınların hem evlilik dışında hem de evlilik içerisinde sıklıkla cinsel şiddete maruz bırakıldığı görüldü. Evlilik içi tecavüz yaşanan en sık durumlardan biri olarak karşımıza çıktı. Ayrıca hiçbir kadının evlilik içi tecavüzün yasalar nezdinde bir suç olduğunu düşünmediği ve evlilik ilişkisi içerisinde istenen bütün cinsel davranışlara olumlu yanıt verilmesi gerektiği gibi bir yaygın inanış olduğu için bunu öğrendiklerinde şaşırdıkları görüldü.

Evlilik içi tecavüzün yanı sıra kadınların; çocuklara şiddet uygulama tehdidiyle cinsel birlikteliğe zorlama, güç kullanarak anal birlikteliğe zorlama, birliktelik sırasında cisim kullanmaya zorlama, istenmeyen cinsel fantezilere zorlama, regl iken ilişkiye zorlama, doğum kontrol yöntemlerini kullanmasına izin vermeme ve korunmayarak kadını zorla hamile bırakma gibi durumlarla karşı karşıya kaldıkları anlaşıldı. Ailesi tarafından istemediği biriyle evlendirilen bir kadın, kocasının tecavüzü üzerine hamile kaldığını ve bunun kendisinin ondan ayrılmaması için bir cezalandırma yöntemi olarak kullanıldığını paylaştı.

Evlilik ilişkisi dışında sığınakta kalan kadınlardan 4 tanesi çocukluk çağında yaşadıkları cinsel istismarı paylaşıırken; kadınlardan birçoğu ailesi tarafından çocuk yaşta ya da erken yaşta zorla evlendirilmişti. Başvuran kadınlardan 1 tanesi tecavüze maruz kaldıktan sonra hamileliğini ailesinden gelebilecek can güvenliği tehdidi nedeniyle saklamak zorunda kaldığını paylaştı. Başvuran kadınlardan bir diğeri ise; tecavüze maruz bırakıldıktan sonra bütün sosyal desteğini kaybettiği için bağımsız bir hayat kurmakta oldukça güçlük yaşadığını ifade etti. Bir mülteci kadın ise tanımadığı biri tarafından tecavüze maruz bırakılmış ve gebeliğini kendi ailesine ya da evli olduğu kişinin ailesinin öğrenmesi halinde öldürülmekten korktuğu için ülkesini terk etmek zorunda bırakılmıştı.

Bir diğer şiddet biçimi olarak; erkeklerin kadınların özgüvenini kırmaya, kadınları çaresiz hissettirmeye ve kontrol etmeye yönelik olarak psikolojik şiddet uyguladıkları görüldü.

Kadınlar özellikle cinsiyetçi küfür ve hakaretlerle bedenlerinin ve cinselliklerinin aşağılandığını paylaştılar. Cinsiyetçi iş bölümüne uymadıklarında ya da erkeklerin istediği gibi yerine getirmediklerinde “Sen nasıl kadınsın?” şeklindeki aşağılamalar, alay, küçük düşürme, aşağılama ve hakaret kadınların anlatılarında sık sık yer aldı. Bir kadın kocasının kendisini sürekli eski eşi ile fiziksel olarak kıyasladığını ve onun bedenine sürekli hakaret ettiğini ifade etti. Bir diğer öne çıkan psikolojik şiddet biçimi ise erkeklerin kadınları etnik kökeni ya da dini üzerinden aşağılaması oldu. 1 kadın kocasının kendisini mezhebi üzerinden devamlı aşağıladığını belirtirken; bir diğer kadın da etnik kökeni yüzünden hakarete uğradığını paylaştı. Hatta aynı kadın kocasının kendi ana dilini konuşmayı çocuklarına yasaklayarak onun konuşmadığı bir dil ile çocuklarıyla iletişim kurduğunu ve kendisinin çocukları ile olan bağı koparmaya çalıştığını paylaştı. Ayrıca erkeklerin kadınları uzun yıllar aldatarak ya da başka birisiyle ilişkisini kadınlara anlatarak onları cezalandırmak gibi yöntemler seçtiği de anlaşıldı. Bir diğer psikolojik şiddet biçimi olarak erkeklerin kadınların kendilerini aldattıklarını iddia ederek onlara baskı uyguladıkları sıklıkla görüldü. Ayrıca 2 kadın kocalarının kendilerini aldattığı gerekçesiyle “Bu çocuk benden mi?”, “Bu çocuk kim bilir kimden?” gibi cümlelerde kendilerini aşağıladıklarını paylaştı. Kadınlar ayrılmak istedikleri erkekler tarafından kendilerine, ailelerine ve çocuklarına zarar vermekle tehdit edildiklerini sıklıkla dile getirdiler.

Bir diğer öne çıkan şiddet biçimi olarak; erkeklerin özellikle kıskançlık bahanesiyle kadın ve çocukların evden dışarı çıkmasını ve başka kişilerle iletişim kurmasını engelleyerek, kadınlara sistematik bir izolasyon uyguladıkları görüldü. 8 kadın bu anlamda aileleri ya da kocaları ya da birlikte oldukları kişi tarafından sosyal anlamda ciddi şekilde kısıtlandıklarını; ev hapsi, telefonlarına el konulması, bakkala dahi çıkamama, camdan bakmasına izin verilmeme, yoldan yanından erkek geçince bile hakarete maruz kalma gibi durumlara maruz bırakıldıklarını paylaştılar. Bir kadın bu anlamda çocuğuyla birlikte senelerce oda hapsine maruz kaldığını ve çıktığında yürümeyi bile yeniden hatırlaması gerektiğini anlattı. Kadınlar aynı zamanda bu izolasyonun yanı sıra kocaları tarafından istediği zaman evden fiziksel şiddet uygulanarak kovulduklarını da sıklıkla ifade ettiler. Bir kadın ise boşandığı halde eski kocasının bu denetime ve kısıtlamaya devam ettiği ve bu anlamda çocuklarını kullandığını paylaştı. Ayrıca, kadınların sıklıkla boşanırlarsa ya da ayrılırlarsa çocuklarını kaybedecekleri iddiasıyla tehdit edilerek, “Sen gidersin ama çocukları vermem”, “gidersen çocuğunu sana göstermem” gibi tehditlerle evlilik ya da ilişki içinde kalmaya zorlandığı anlaşıldı.

Öne çıkan bir şiddet biçimi olarak; birçok kadın aileleri tarafından okulu bırakmaya zorlanarak ya da okula gönderilmeyerek eğitimlerini yarıda bırakmak zorunda kaldıklarını paylaştı. Bu

durumun kadınların hem sosyal hem de ekonomik anlamda kaynaklara erişimlerini ciddi anlamda kısıtladığı ve şiddet yaşadıkları noktada da desteksiz kalmalarına yol açtığı gözlemlendi.

Geçtiğimiz yıllardaki gibi, ekonomik şiddetin de erkekler tarafından yoğun bir şekilde uygulandığı görüldü. Kadını çalışmaya zorlama ve maaşına el koyma, çalışmasına izin vermeme, çok az miktar para ile kadından evin giderlerini, yemek masraflarını ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamasını bekleme kadınların maruz kaldıklarını paylaştıkları ekonomik şiddet biçimleri oldu. Kadınlar açlık derecesinde yoksullaştırıldıklarını, en son evde yiyecek hiçbir şey kalmadığında sığınağa gelmek zorunda kaldıklarını paylaştılar. Evde çocuk bakımı nedeniyle çalışamayan kadınların ekonomik şiddete sıklıkla maruz bırakıldığı gözlemlendi. Çok sık yaşanan bir başka ekonomik şiddet biçimi olarak; evli olduğu erkek tarafından kadının kredi ya da banka kartına el konması, kartlarıyla alışveriş yaparak ya da adına kredi çekerek kadınları borçlandırması ön plana çıktı. Ayrıca kadınların büyük bölümü erkeklerin şiddet uyguladıktan sonra kendilerini evden kovduklarını ya da kovmakla tehdit ettikleri paylaştı.

Bu şiddet biçimlerinin yanı sıra; boşanmak ya da ayrılmak isteyen kadınların büyük bölümünün kendilerine şiddet uygulayan erkekler tarafından tehdide, ısrarlı takibe ve dijital şiddete maruz bırakıldığı görüldü. Kadınlar ayrılmak istedikleri erkekler tarafından telefon, sosyal medya gibi araçlarla tehdit edildi; iş yerlerini, çocukların okullarını, kaldıkları yeri öğrenmeye çalışması sonucu ısrarlı takibe maruz kaldı. 2 kadın kocalarının ısrarlı takibi nedeniyle güvende hissetmeyerek bütün hayatlarını değiştirmek ve başka bir şehre gitmek durumunda kaldılar. Ayrıca kadınlar bu ısrarlı takibe sıklıkla dijital şiddet yoluyla maruz bırakıldılar. Bir kadın zorla nişanlandırıldığı kişinin kendi fotoğraflarını ve bilgilerini internette yaygınlaştırması sonucu ailesinin tehdidinden korkarak evden ayrılmak durumunda kaldığını paylaştı. 3 kadın ise sığınakta kalırken ayrılmak istedikleri kişilerin sosyal medya üzerinden farklı hesaplarla kendilerine ulaşmaya çalışması ya da kendi sosyal medya hesaplarının ele geçirmesi üzerine büyük sorunlar yaşadılar. 1 kadın ise ayrıldığı kişinin kariyer hesaplarını ele geçirmesi üzerine iş bağlantılarını ve referanslarını kaybetti.

Bebek, Çocuk ve Ergenlere Yönelik Erkek Şiddeti

2019 yılının ilk 6 ayında da hamilelik döneminde yaşanan fiziksel, ekonomik ve psikolojik şiddetin bebeğe yansımaları olduğu gibi kadınların ekonomik şiddet sonucu yaşadığı beslenme

sorunları da bebeğin sağlığını daha dñnyaya gelmeden olumsuz etkilemeye başladığı gözlemlendi.

Çocukların fiziksel şiddete maruz kalmasının yol aÇtığı fiziksel ve ruhsal sorunlara ek olarak; ev içinde çocukların sıklıkla şiddetin tanığı olmasının onların psikolojik olarak da istismar edilmesine ve olumsuz etkilenmesine yol aÇtığı görñldñ. Ayrıca babaların, çocukların temel anlamda duygusal ve fiziksel ihtiyaÇlarını karşılamayarak onları ihmal ettikleri gözlemlendi. Bu ihmal ve istismardan dolayı çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal ve dilsel gelişimlerinde sorunlar ve beslenme problemleri yaşadıkları görñldñ.

Çocuklar, ergenler ve anneleriyle yapılan bireysel görüşmelerde çocukların maruz bırakıldığı birçok farklı şiddet biçimi öğrenildi:

- 4 yaşında bir oğlan çocuğunun babası, annesine fiziksel şiddet uygularken çocuğu da annesine vurmaya teşvik ettiği,
- 4 yaşında bir kız çocuğunun babası tarafından annesinin konuştuğu dilin yasaklanması sonucu annesiyle iletişiminin kesildiği,
- 5 yaşındaki bir oğlan çocuğunun, annesiyle birlikte 2 yaşına kadar oda hapsine ve duygusal ihtiyaÇları karşılanmayarak psikolojik ihmale maruz kaldığı,
- 8 yaşındaki bir kız çocuğunun aşılarının, babası annesinin dışarı Çıkmasına izin vermediği için yaptırılmadığı ve çocuk okula başladıktan sonra babasının okuldan başka bir yere gitmesi için evden Çıkmasına izin vermediği,
- 5 yaşındaki bir kız çocuğunun kreşe gitmesinin babası tarafından engellendiği,
- 8 yaşındaki bir kız çocuğuna babası tarafından sistematik olarak fiziksel ve psikolojik şiddet uygulandığı ve temel ihtiyaÇlarının karşılanmadığı,
- 11 yaşındaki bir oğlan çocuğunun babası tarafından annesine yumruk atmaya zorlandığı ve çocuk bunu yapmadığında çocuğa fiziksel şiddet uygulandığı anlaşıldı.

2019 yılının ilk 6 ayında çocuklarla sığınak Çalışmasında mñlteci çocukların yasal durumlarının çocukları ihmale daha aÇık bir hale getirdiği gözlemlendi. Çocukların babaları tarafından kimlik

işlemlerinin yapılmamasının sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçlara erişimlerinin engellenmesine yol açtığı anlaşıldı.

Bir diğer öne çıkan sorun olarak çocukların babaları tarafından sıklıkla şiddetin aracı olarak kullanıldığı görüldü. Çocuk ve ergenler babaları tarafından; annelerini yumruklama, tekmeleme, tükürmeye zorlandıkları ve istediklerini yapmadıklarında çocuklara da şiddet uygulandığı anlaşıldı. 3-4 yaşlarındaki daha küçük çocuklara ise babaların şiddeti bir oyun gibi çocuklara öğrettiği ve özellikle anneye şiddet davranışı uyguladıklarında birbirlerini alkışlattığı öğrenildi.

Sığınakta Kalan Kadın ve Çocuklara Sağlanan Destekler

Sığınakta kalan kadın, çocuk ve ergenlere bireysel ve grup çalışmalarıyla farklı destekler verildi. Sığınakta kalan her kadın, ergen ve çocuk haftada bir kere sosyal çalışmacısı ile görüşmeler gerçekleştirdi. Bu görüşmeler; şiddetin mekanizmalarının ve dinamiklerinin tanınmasının ve yaşanan şiddetin kadınların kendi suçu olmadığını fark edilmesinin güçlenmenin ilk adımı olarak gören bir yaklaşımla yürütüldü. Bu görüşmelerde kadınlar; şiddetten uzak bir yaşam kurabilmek için hedeflerini ve planlarını, bu hedefleri hayata geçirebilmek için sahip oldukları kaynaklarını ve süreç boyunca karşılaştıkları zorlukları nasıl aşabileceklerini düzenli görüştükleri sosyal çalışmacıyla birlikte ele aldılar.

Sığınakta gündelik yaşamın akışını planlamak ve birlikte yaşamı güçlendirmek için yetişkinlerin katıldığı haftalık toplantılar düzenli olarak gerçekleştirildi. Ayrıca çocukların ihtiyaçlarını ve sözlerini göz ardı etmemek adına çocuk toplantıları da düzenli olarak yapıldı. Bu toplantıların kadın ve çocukların şiddetsiz yöntemlerle sorun çözme becerilerinin gelişmesine, sığınakta toplu yaşama dair sorunların konuşulması ve çözülmesine katkı sunarak bir dayanışma alanı yarattığı görüldü.

- Anne-çocuk iletişimini desteklemek, aralarındaki işbirliğini artırmak, anne ve çocuğun şiddetle mücadeleyi bir “ekip” olarak yürütebilmesini ve kuracakları yeni hayatta karşılaşılabilecekleri sıkıntıları birlikte aşabilmelerini sağlamak için düzenlenen annelerle grup çalışmalarına ve toplantılara bu dönemde de devam edildi.
- Sığınaktaki ortak yaşamı desteklemek amacıyla film geceleri, kahvaltı ve doğum günü etkinlikleri, farklılıklara dikkat çekmek adına farklı kültürlerden yemeklerin hazırlandığı yemek atölyeleri yapıldı.

- Kadınlara yönelik 13 hafta boyunca süren “Şiddetsiz İletişim” atölyesinin yanı sıra “Dijital Şiddet ve Güvenli Sosyal Medya Kullanımı” atölyesi düzenlendi. Ayrıca “Cinsel Organlar/Üreme Organları” ve “İşlevleri, Temizlik ve Beslenme”, “Doğurganlığın Düzenlenmesi”, “Üreme Sağlığını Koruyucu Davranışlar” başlıklarında kadın sağlığı atölyeleri gerçekleştirildi.
- Sığınakta çocuklarla; iletişim, ilişki biçimleri, toplumsal cinsiyet, şiddete karşı koyma, duygularını tanıma ve ifade etme, problem çözme, bedeni tanıma ve onay verme, yaratıcılık, üretkenlik gibi alanlarda desteklenmeleri için grup çalışmaları yapıldı.
- Sığınakta ergen çalışmasının bir parçası olarak, ergenlerle bireysel görüşmelerde toplumsal cinsiyet, akran şiddeti gibi konularda çalışmalar yürütüldü.

Sığınakta Kalan Kadın Ve Çocukların Şiddet Yaşantısından Çıkmasına Ve Güçlenmesine Katkı Sağlayan Diğer Destek, Çalışma Ve Etkinlikler

- 6 kadın İstanbul Barosu’nun Adli Yardım Birimi’ne başvurarak kendilerine avukat atanmasını sağladı ve 6284 sayılı Kanun’dan yararlanarak kendileri ve çocukları için koruma ve gizlilik kararı çıkardı. Son dönemlerde gizlilik ve koruma kararlarının reddedilmesi veya mahkeme kararlarının 1-2 ay gibi kısa sürelerle verilmesinden ötürü birçok kadın sığınaktayken koruma ve gizlilik kararları için veya kararlarını uzatmak için yeniden başvurmak zorunda kaldı.
- Kadınların aldıkları gizlilik kararlarının ŞÖNİM tarafından dağıtılarak ilgili bakanlıklarca işleme alınması (Milli Eğitim, Sağlık vb.) 2 aylık süreleri bulduğu için okul, hastane, nüfus gibi işlemlerini güvenli bir şekilde gerçekleştirmekte zorlandılar. Bu durumdaki 3 kadın ilgili İl Müdürlükleri’ne yönlendirilerek süreçlerinin takiplerini yapmak durumunda kaldılar.
- 7 kadın sosyal çalışmacıların ve Mor Çatı gönüllü avukatlarının desteğiyle 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma ve gizlilik kararı için başvuruda bulundu.
- 10 kadın Mor Çatı gönüllü avukatlarından durumları ile ilgili hukuki danışmanlık desteği aldı.
- 2 kadının şehir dışında yürüten hukuki işlemleri için ilgili barolar ve avukatları ile takip sağlandı.

- Hakkında gizlilik kararı olan 2 kadın ikametgah ve nüfus kayıt örneği gibi evraklarını almakta sorun yaşadılar. ŞÖNİM ve çeşitli İlçe Nüfus Müdürlükleri ile görüşülerek belgelerini almaları sağlandı.
- Yabancı uyruklu bir kadın ONAR Yabancı Kadınları Destekleme Derneği'nden ikamet ve velayet işlemleri için hukuki destek aldı.
- 5 kadın boşanma ve velayet davası açtı.
- 1 kadının boşanma ve velayet davası için Aile Mahkemesi'ne sosyal inceleme raporu (SİR) yazıldı.
- 1 kadının çocuğunun sürecinin takip edilmesi için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na danışmanlık tedbiri önerisi ile sosyal inceleme raporu (SİR) yazıldı. İlgili birimle düzenli görüşmeler yapıldı.
- 12 kadına Bakanlığın, Valiliğin, Kaymakamlık ve Belediyelerin maddi yardımlarından faydalanabilmeleri için sosyal inceleme raporları (SİR) yazıldı.
- 3 mülteci kadınla yapılan haftalık sığınak görüşmelerinde Arapça ve Farsça tercüme yapılabilmesi için İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'ndan (İKGV) ve Kadınlarla Dayanışma Vakfı'ndan (KADAV) düzenli olarak tercüme desteği alındı.
- 1 mülteci kadının çocuklarının kimlik çıkartılması ve koruma/gizlilik kararı alması süreci için Hayata Destek Derneği'nden düzenli şekilde sosyal ve hukuki destek alındı. Kadına dernek tarafından birçok kez eşlik ve tercüme desteği verildi.
- 2 kadına kimlik çıkartma ve yenileme sürecinde destek verildi.
- 1 kadının üzerindeki kayıp ilanının kaldırılması sürecinde Mor Çatı gönüllü avukatı tarafından destek ve refakat sağlandı.
- 1 kadın işaret dili eğitimleri için DEM Derneği'ne yönlendirildi.
- 2 çocuğun gizli okul kayıt süreci takip edildi.
- 1 ergene Açıköğretim Lisesi kaydı için destek olundu ve takibi sağlandı.
- 4 kadın Mor Çatı gönüllü psikologlardan psikoterapi desteği aldı.

- 1 mülteci kadın İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'ndan (İKGV) düzenli psikoterapi desteği aldı.
- 1 kadın Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF) "Nefes" Sosyal Hizmet Merkezi'nden düzenli psikoterapi ve sosyal destek aldı.
- 1 kadın Mor Çatı gönüllüsü psikiyatristlerden destek aldı.
- 3 kadın devlet hastanelerine psikiyatrik destek için yönlendirildi ve takibi sağlandı.
- 3 çocuk psikolojik destek için belediyelerin psikolojik danışmanlık birimlerine yönlendirildi.
- 1 çocuk psikolojik destek için Çocuk ve Aile Rehberliği Derneği'ne (ÇARE-DER) yönlendirildi.
- 2 kadın Mor Çatı destekçisi dış hekimlerinden destek aldı.
- 2 kadın Mor Çatı'nın yönlendirmesiyle kadın doğum uzmanından destek aldı.
- 1 mülteci kadın sağlık sorunlarıyla ilgili Göçmen Dayanışma Derneği'nden destek aldı.
- 1 kadın ve 3 çocuğu sağlık sorunlarıyla ilgili Göçmen Sağlığı Merkezi ve Caritas'tan tıbbi destek aldı.
- 3 çocuk belediyenin Sağlık Merkezi'nden tıbbi destek aldı.
- 1 bebek ilk aşıları için Aile Sağlığı Merkezi'ne yönlendirildi.
- 2 çocuğa belediyeden kreş desteği sağlandı.
- 2 çocuk kreş desteği için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na yönlendirildi. Ancak 1 çocuk kontenjan olmaması nedeniyle destek alamadı.
- 1 çocuk, gelişimsel problemleri nedeniyle Rehberlik Araştırma Merkezi'ne (RAM) ve Mor Çatı gönüllü psikoloğuna yönlendirildi.
- 2 çocuk belediyenin yaz okullarına yönlendirildi.
- 1 kadının doğum ve bebeğinin evlat edindirilmesi sürecine destek olundu. Bebeğin durumu ile ilgili kurumlarla düzenli görüşmeler yapıldı ve takibi sağlandı.

- 6 kadına birkaç bağışçı tarafından maddi destek sağlandı.
- 1 mülteci kadın Birleşmiş Milletler'den aylık maddi destek aldı.
- 1 kadın gönüllü ağımız üzerinden gelen iş ilanına yönlendirilerek iş buldu.
- 1 mülteci kadın Mor Çatı gönüllüsü bir öğretmenden Türkçe dersleri aldı.
- 4 kadına iş arama sürecinde (özgeçmiş hazırlamak, ilgili sitelerde profil oluşturmak, görüşmelere hazırlanmak vb. konularda) destek olundu.
- 4 kadın İŞ-KUR'a yönlendirildi.
- 1 kadın ve 1 ergen İSMEK'in kurslarına yönlendirildi.
- 1 kadın Halk Eğitim Merkezi'nin okuma-yazma kursuna yönlendirildi.

Bunların dışında özellikle günlük ihtiyaçlar, giyim ve okul malzemeleri Mor Çatı'ya gelen aynı bağışlar yoluyla karşılandı. Ayrıca kadın ve çocuklara tıbbi ihtiyaçları ve ulaşım giderleri için düzenli destek olundu.

Sığınaktan Ayrılma

- 2 kadın 3 çocuğuyla birlikte; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İstanbul Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İBB Kadın Koordinasyon Merkezi, İlçe Kaymakamlıkları ve Belediyeleri ve Mor Çatı gönüllülerinden aldıkları ekonomik destekler ve aynı bağışlar ile ev tutarak çocuklarıyla birlikte sığınaktan ayrıldılar.
- 1 mülteci kadın yatılı iş bularak sığınaktan ayrıldı.
- 1 mülteci kadın aldığı sosyal ve ekonomik desteklerle daha önceden tanıdığı bir arkadaşı ile eve çıktı.
- 1 kadın iş bularak daha önceden tanıdığı bir arkadaşı ile eve çıktı.
- 2 kadın başka bir şehirde ev tutarak sığınaktan ayrıldılar. Bu süreçte İstanbul Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İlçe Belediyeleri ve Kaymakamlıkları'ndan destek aldılar.
- 3 kadın şiddet uygulayanla iş birliği içinde olan ailelerinin yanına geri döndü.

- 2 kadın kocalarının yerlerini öğrenmesi nedeniyle il dışına giderek başka bir sığınağa yerleştiler.
- 2 kadın Şehir dışında iş bulmak üzere sığınaktan ayrıldı.
- 2 kadın Şiddet yaşadığı eve geri döndü.
- 2 kadının sığınak kural ihlali yapmaları nedeniyle sığınak desteği kesildi.

Sığınak Çalışanları

Bu süre içinde sığınak çalışanları yıllardır olduğu gibi uzman bir psikologla süpervizyon çalışması yapmaya devam etti. Ayrıca sınıktaki çocuk çalışmasını güçlendirmek amacıyla çocuk süpervizyonu çalışması da yine uzman bir psikolog tarafından gerçekleştirildi. Çalışmaların dayanışma merkezi faaliyetleri ile koordinasyon içinde sürdürülebilmesi için sığınak ve dayanışma merkezinde görev alan sosyal çalışmacıların katıldığı düzenli toplantılar gerçekleştirildi. Gönüllü avukat ve psikologlar ile toplantılar yapıp bilgi paylaşımı sağlandı. Almanya'dan 1, Hollanda'dan 1 öğrenci staj çalışması kapsamında sığınak çalışmasına destek oldular.

BİLGİ VE DENEYİM PAYLAŞIMLARI

Gençlere Yönelik Çalışmalar

2019 yılında yurt dışı ve yurt içindeki çeşitli okullardan aralarında lise, üniversite, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin olduğu 78 öğrenci görüşmesi yaptık. Gönüllülerimizin gerçekleştirdiği bu görüşmelerde toplumsal cinsiyet, kadına yönelik şiddet ve Mor Çatı'nın yürüttüğü dayanışma merkezi ve sığınak faaliyetlerine ilişkin bilgi paylaştık.

Türkiye ve yurt dışından 57 öğrenci Mor Çatı'ya staj başvurusunda bulundu ve 5 öğrenci dayanışma merkezi ve sığınakta staj çalışması gerçekleştirdi.

Gönüllü Ağının Genişlemesi

2019 yılında Mor Çatı'ya e-mail üzerinden, telefonla ve yüz yüze 613 gönüllü başvurusu oldu. Şubat ayında gerçekleştirilen gönüllü atölyesi ile gönüllü olmak isteyen kadınların Mor Çatı politikalarını tanınması ve dayanışma ağının feminist bir zeminde genişleyebilmesi hedeflendi.

Mor Çatı'ya gönüllü olmak üzere başvuruda bulunan kadınlarla Ocak ayında ‘‘Neden Feminizm’’ konulu Mor Buluşma yapıldı. Mor Çatı aracılığıyla örgütlenen kadınları bir araya getirmek amacıyla Mart ayında ‘‘Sığınakta Feminist Yöntemlerle Çocuk Çalışması Yapmak’’ üzerine, Nisan ayında ‘‘Evlilik ve Şiddet’’ üzerine konuşmak için Mor Muhabbet etkinlikleri düzenlendi.

Atölye Çalışmaları

Mor Çatı kuruluşundan bu yana gönüllüleri için atölye çalışmaları düzenliyor ve Mor Çatı'ya başvuran kadınlarla dayanışma oluştururken uygulanan feminist politikaları tartışıyor. Bu atölyelere katılan gönüllüler bir uygulama atölyesine daha katılarak şiddet yaşantısından kurtulmak isteyen kadınlarla yüz yüze ya da telefon görüşmesiyle dayanışma gösterebiliyor.

Gönüllü atölyelerinin yanı sıra, Mor Çatı Gönüllüleri birçok belediye, okul, topluluk ve derneğe kadına yönelik şiddetle mücadele, dayanışma merkezi ve sığınak çalışmaları, gönüllü ağını güçlendirme gibi konularda atölye çalışmaları ile katkı sunuyor. 2019'un ilk 6 ayında gerçekleştirdiğimiz atölye çalışmaları şöyle oldu:

- 18-19 Ocak tarihlerinde İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin ortaklığı ve Sabancı Vakfı'nın desteğiyle ‘‘Kadınların Adalete

Erişiminin Güçlendirilmesi” isimli projemiz kapsamında avukatlara yönelik bir atölye düzenledik.

- 9-10 Şubat tarihlerinde Denizyıldızı Kadın Dayanışma Derneği ile deneyim paylaşım atölyesi gerçekleştirdik.
- 22-23 Şubat tarihlerinde Sabancı Vakfı’nın katkılarıyla yürüttüğümüz “Kadınların Adalet Erişiminin Güçlendirilmesi” projesi kapsamında Bursa Barosu Kadın Hakları Merkezi desteğiyle Bursa’da Bursa Barosu’na kayıtlı avukatlara yönelik iki atölye gerçekleştirdik.
- 22-23 Mart’ta Eskişehir Barosu Adli Yardım Bürosu’na kayıtlı kadın avukatlarla Sabancı Vakfı tarafından desteklenen “Kadınların Adalet Erişiminin Güçlendirilmesi” projesi kapsamında atölye çalışmaları düzenlendi.
- 6-7 Nisan tarihlerinde Hollanda Konsoloslugu desteğiyle yürüttüğümüz “Kadın Sığınaklarının ve Dayanışma Merkezlerinin Güçlendirilmesi” projesi etkinlikleri kapsamında Türkiye’nin farklı illerinde kadına yönelik şiddet alanında çalışma yürüten sosyal çalışmacı kadınlarla atölye gerçekleştirdik.
- 20-21 Nisan tarihlerinde Hollanda Konsoloslugu desteğiyle yürüttüğümüz “Kadın Sığınaklarının ve Dayanışma Merkezlerinin Güçlendirilmesi” projesi etkinlikleri kapsamında Türkiye’nin farklı şehirlerinden gelen psikologlarla atölye gerçekleştirdik.
- 26-27 Nisan tarihlerinde Sabancı Vakfı ile yürüttüğümüz “Kadınların Adalet Erişiminin Güçlendirilmesi” projesi kapsamında Trabzon’da, Trabzon Barosu’na kayıtlı kadın avukatlara yönelik atölyeler düzenledik.
- 15 Haziran’da Sabancı Vakfı ile yürüttüğümüz “Kadınların Adalet Erişiminin Güçlendirilmesi” projesi kapsamında Kadıköy Holiday Inn Hotel’de bir vaka çalışması gerçekleştirdik.

Yayımlarımız, Düzenlediğimiz ve Katıldığımız Etkinlikler

- 7-10 Ocak tarihlerinde Belçika’nın başkenti Brüksel’de düzenlenen “Türkiye’nin Yüzleri: Sivil Toplum” adlı sergide standımızla yer aldık.
- 29 Ocak tarihinde dayanışma merkezimizde gönüllü atölyesine katılan psikoloji öğrencileri ve psikologlarla deneyim paylaşımı atölyesi gerçekleştirdik.

- 8 Ocak'ta "Copenhagen Study Visit" etkinlikleri kapsamında çoğunluğu sosyal hizmetler öğrencisi olan 30 öğrenciyle dayanışma merkezimizde bir toplantı gerçekleştirdik.
- 11-12 Ocak'ta Kadın Koordinasyon Toplantısı'na katıldık.
- 12 Ocak'ta Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi'nin düzenlediği "Tüm Yönleriyle Nafaka Çalıştayı"na katıldık.
- 18-19 Ocak tarihlerinde İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin ortaklığı ve Sabancı Vakfı'nın desteğiyle "Kadınların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi" isimli projemiz kapsamında avukatlara yönelik bir seminer düzenledik.
- 25 Ocak'ta Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği ile bir toplantı gerçekleştirdik.
- 28 Ocak tarihinde Koton Mağazacılık çalışanlarıyla "Mor Oda" etkinlikleri kapsamında psikolojik şiddet üzerine söyleşi yapıldı.
- 26.01.2019 tarihinde Mor Çatı'ya gönüllü olmak üzere başvuruda bulunan kadınlarla "Neden Feminizm" konulu Mor Buluşma'yı düzenledik.
- 04 Şubat'ta Sarıyer Hamidiye Sosyal Hizmetler Merkezi ile dayanışma merkezimizde bir toplantı gerçekleştirdik.
- 9-10 Şubat tarihlerinde Denizyıldızı Kadın Dayanışma Derneği ile deneyim paylaşım atölyesi gerçekleştirdik.
- 12 Şubat'ta İsveç Konsolosluğu ile bir toplantı yaptık.
- 18 Şubat'ta Hafıza Merkezi tarafından düzenlenen Hackathon için toplantı gerçekleştirdik.
- 23 Ocak tarihinde Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde psikiyatri asistanlarıyla bir araya geldik.
- 26 Ocak tarihinde "Mor Muhabbet" kapsamında TV dizilerinde toplumsal cinsiyeti, şiddetin yansıtılma biçimlerini ve son yıllarda dizi senaryoları ve verilen mesajlardaki dönüşümü konuştuk.

- 21 Şubat tarihinde Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın düzenlediği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyon Toplantısı'na katıldık.
- 22-23 Şubat tarihlerinde Sabancı Vakfı'nın katkılarıyla yürüttüğümüz “Kadınların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi” projesi kapsamında Bursa Barosu Kadın Hakları Merkezi desteğiyle Bursa’da Bursa Barosu’na kayıtlı avukatlara yönelik iki atölye gerçekleştirdik.
- 23-24 Şubat tarihlerinde gönüllü olmak isteyen kadınlarla “Toplumsal Cinsiyet” konulu Mor Çatı Gönüllü Atölyesi yapıldı.
- 5 Mart tarihinde Kültür Üniversitesi'nde flört şiddeti hakkında sunum yaptık.
- 5 Mart tarihinde 18 Mart Üniversitesi’nde düzenlenen panele katıldık.
- 6 Mart tarihinde, Altınbaş Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü’nün düzenlediği “Erkek Şiddeti ve Sosyal Hizmet” başlıklı panelde yer aldık.
- 5-6 Mart tarihlerinde Viyana Ev İçi Şiddet Müdahale Merkezi’nin düzenlediği Kadına Yönelik Şiddet konferansına katıldık.
- 8 Mart’ta İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Kulübü öğrencilerinin düzenlediği etkinlikte yer aldık.
- 8 Mart’ta Özel Halkalı Arenapark Uğur Anadolu Lisesi’nin düzenlediği programda flört şiddeti üzerine sunum yaptık.
- 19 Mart’ta Kadınlarla Dayanışma Vakfı (Kadav) tarafından organize edilen “Göç Gerçeği ve Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Ayrımcılıkla Mücadelede Bütüncüllük Çalıştayı’na katıldık.
- 20 Mart’ta Kadir Has Üniversitesi tarafından düzenlenen STK Clinique “STK’lar İçin Etkin İletişim Eğitimi” isimli eğitime katıldık.
- 22-23 Mart’ta Eskişehir Barosu Adli Yardım Bürosu’na kayıtlı kadın avukatlarla Sabancı Vakfı tarafından desteklenen “Kadınların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi” projesi kapsamında atölye çalışmaları düzenlendi.

- 30 Mart tarihinde “Feminist Yöntemlerle Sosyal Çalışmada Kadınların Çocuklarla Olan İlişisine Yaklaşım ve Destekleyici Çalışmalar” konulu Mor Muhabbet toplantısı gerçekleştirdik.
- 4 Nisan’da Kırmızı Şemsiye Derneği ile bir toplantı gerçekleştirdik.
- 5 Nisan’da fotoğrafçı Graziela Diez ile dayanışma merkezimizde bir röportaj ve çekim gerçekleştirdik.
- 6-7 Nisan tarihlerinde Hollanda Konsolosluğu desteğiyle yürüttüğümüz “Kadın Sığınaklarının ve Dayanışma Merkezlerinin Güçlendirilmesi” projesi etkinlikleri kapsamında Türkiye’nin farklı illerinde kadına yönelik şiddet alanında çalışma yürüten sosyal çalışmacı kadınlarla atölye gerçekleştirdik.
- 9 Nisan’da İstanbul Accueil ile bir görüşme yaptık.
- 15 Nisan tarihinde Arel Üniversitesi Sosyal Hizmetler öğrencileri ile görüşmeler gerçekleştirdik.
- 19 Nisan tarihinde Meksikalı gazeteci Carmen Garcia ile bir röportaj gerçekleştirdik.
- 19 Nisan’da Başka Yol oluşumunun davetiyle Romanya’dan gelen kadın örgütlerinin temsilcileri ile dayanışma merkezimizde bir toplantı düzenledik.
- 20-21 Nisan tarihlerinde Hollanda Konsolosluğu desteğiyle yürüttüğümüz “Kadın Sığınaklarının ve Dayanışma Merkezlerinin Güçlendirilmesi” projesi etkinlikleri kapsamında Türkiye’nin farklı şehirlerinden gelen psikologlarla atölye çalışması yaptık.
- 26-27 Nisan tarihlerinde Sabancı Vakfı ile yürüttüğümüz Trabzon’da, Trabzon Barosu’na kayıtlı kadın avukatlara yönelik atölyeler düzenledik.
- 27 Nisan’da Mor Çatı gönüllüleriyle birlikte “Evlilik ve Şiddet” konulu Mor Muhabbet toplantısı düzenledik.
- 27-29 Nisan tarihlerinde Mersin’de bileşenlerinden olduğumuz 22. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Ara Kurultayı’nı düzenleyerek Türkiye’nin farklı şehirlerinde kadına yönelik şiddete karşı mücadele eden kurultay bileşeni kadın örgütlerinden kadınlarla bir araya geldik. Ara kurultay, Mersin’de Bağımsız Kadın Derneği ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

- 30 Nisan'da Zeytinburnu Belediyesi'ne bağlı Akdem ile dayanışma merkezimizde bir toplantı yaptık.
- 3 Mayıs tarihinde Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenen "Türk ve Alman Perspektiflerinden Devletin Dönüşümü ve Genel Kamu Hukukunu Yeniden Düşünmek" başlıklı konferansa katıldık.
- 10 Mayıs tarihinde Brezilya Konsolosluğu ile bir toplantı yaptık.
- 13-14-15 Mayıs'ta üyesi olduğumuz WAVE (Women Against Violence Europe) ağının Viyana'da düzenlediği danışma kurulu toplantısına katıldık.
- 28 Mayıs'ta Lambda İstanbul ile hayata geçirmek istedikleri LGBTİ+ sığınak projesi ile ilgili bir toplantı düzenledik.
- 15 Haziran'da Sabancı Vakfı ile yürüttüğümüz "Kadınların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi" projesi kapsamında Kadıköy Holiday Inn Hotel'de bir vaka çalışması gerçekleştirdik.
- 19 Haziran tarihinde Danimarkalı 20 öğrenciyle vakıf çalışmalarıyla ilgili görüşme yaptık.
- 19-20 Haziran tarihlerinde Koza Kadın Derneği ile bir deneyim paylaşım atölyesi gerçekleştirdik.
- 26 Haziran'da UN Women tarafından düzenlenen toplantıya katıldık.
- 26 Haziran'da Beyoğlu Kent Konseyi toplantısına katıldık.

Yeni ve Güncellenen Yayınlarımız

- Engelli Kadın Derneği (ENG-KAD) tarafından önceki yıllarda seslendirilen yayınlarımıza bu sene "Soru ve Yanıtlarla Erkek Şiddetine Karşı Kadın Dayanışması" isimli kitabımızı da ekledik. Yayınımız görme engelli kütüphaneleri ile bu alanda çalışan kurumlara, üniversitelere ve bazı belediyelere gönderildi.
- Haziran 2019, "Cinsel Şiddeti Dile Getirmek Güç Ama Mümkün" broşürümüz güncellendi; henüz basılmadı.

- Haziran 2019, “Sığınaklar Nasıl Olmalı” broşürümüzün adı değişerek “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sığınaklar” olarak güncellendi; yeni broşürümüz henüz basılmadı.
- Haziran 2019, “Çocuk İhmalini ve İstismarını Önlemek Elimizde! Sessiz Kalma Suça Ortak Olma” broşürümüz güncellendi; henüz basılmadı.